

публіцистичного слова вести непохитну боротьбу з російськими політичними впливами, захищати інформаційний простір України від пропаганди «руського мира».

Список використаної літератури

1. Волинський К. Армія московського імперіалізму. Наступ. Прага. 1942. 22 березня. С. 4.
2. Волинський К. Європа і ССРСР. Наступ. Прага. 1941. 20 вересня. С. 2.
3. Волинський К. Крим – історична кривда України. Наступ. Прага. 1941. 6 грудня. С. 4.
4. Пчілка О. Національна справа в Південно-західному земстві. Рідний край. 1910/1911. № 25. С. 1–2.
5. Пчілка О. Наше оточення. Рідний край. 1909. № 25. С. 9–12.
6. Пчілка О. Українська ввічливість і московська увага. Рідний край. 1909. № 26. С. 12–13.

Марина Свалова,

*кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент,
Полтавський національний педагогічний університет
імені Володимира Короленка,
м. Полтава, Україна*

КНИЖКА ОЛЬГИ КАРІ «ЖИТТЯ ПОСЕРЕД ЖИТТЯ» (2022): ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ «АВТОБІОГРАФІЧНОГО» ОБРАЗУ ВІЙНИ

Медійний образ російсько-української війни, зокрема її відображення після повномасштабного вторгнення, набуває особливого значення у плані фіксації подій та їхньої публіцистичної рефлексії, а також виступає виразником тих соціальних проблем, які загострилися у воєнний період. Тому виникає потреба всебічного аналізу різноманітних способів актуалізації воєнної тематики, представлення концепту *війна* в українському медійному просторі, особливостей впливу медіаобразу війни на масову аудиторію.

Сучасна журналістка Ольга Карі, поєднуючи різноманітні прийоми конструювання образу війни, пропонує читачам оригінальний публіцистичний щоденник, насичений репортажними моментами. Насамперед варто виділити автобіографічність як основну ознаку книжки «Життя посеред життя».

Рефлексія війни, актуалізація власного досвіду, психологічне змалювання «етапів» прийняття воєнного сьогодення – важливе комунікативне завдання, яке авторка реалізує з документальною точністю та яскравою емоційністю: «Маркований танковими їжаками та блокпостами, Київ розсипався на тисячі островів самотності. Лівий берег перемістився взагалі кудись за екватор. Сирець – сповз на інший бік планети. Оболонь дрейфувала самотньо десь на околицях Чумацького шляху. Уніфікований триб столичного життя з цілодобовими маркетами, доставками їжі та продуктів, крамницями побутових товарів, що відкривалися рано-вранці, а зачинялися майже поночі, залишився там, за обрієм довоєнного життя» [1, с. 71].

Автобіографічний образ війни в Ольги Карі розгортається у двох площинах: зовнішній і внутрішній. До прикладу, образ Чернігова поєднує історії людей, спогади, звукові й візуальні деталі, упізнавані символи цієї війни тощо: «Ось уже тиждень як мої батьки сплять удома, а не в підвалі, який першого місяця війни дослівно врятував їм і сусідам життя. <...> На балконі від вибухів повилітали шибки, але п'ять чашок щасливого сервізу “павутинка” стоять у шафі. Тримуються, мов той бородянський півник на шафці, і чекають на нашу перемогу» [1, с. 144].

Завдяки майстерній роботі публіцистки з деталями читач може відчутти репортажний ефект присутності, адже всі зовнішні та внутрішні зміни, які сталися з Україною та українцями, зафіксовані в цікавій есеїстично-репортажній манері.

Не можна оминати увагою й багатоаспектність проблематики, яку Ольга Карі представляє у формі власних міркувань, тобто як частину свого досвіду: «Я дуже добре усвідомлюю, чим мені не догодив пушкін, коли російська ракета влучає в кременчуцький торговельний центр, і молодий хлопець, якому пощастило вціліти в пеклі, вибігає на вулицю з ошелешеним чи то криком, чи то стогоном “Ми живі!.. живі!..”, а за його спиною клубочиться, гудить червоно-чорне марево пожежі» [1, с. 198].

Публіцистичний образ війни представляє багато мікротем, але всі вони поєднані авторським переживанням, Ольга Карі інтимізує виклад матеріалу, посилюючи суб'єктивно-художній складник і метафоричними описами, і цікавими деталями, і подробицями з життя, які можна назвати типовими (наприклад, облаштування місця в коридорі під час повітряних тривог, збирання тривожного наплічника тощо).

Жіночий аспект надзвичайно важливий для аналізованої книжки, адже на фоні війни особливо яскраво виписані побутові нюанси жіночого життя: парфуми і косметика, приготування їжі, купування продуктів, зустрічі з подругами, прогулянки тощо. Так, авторка змальовує воєнну реальність за допомогою прийому контрасту: «Відкрили улюблену крамницю солодошів, і ми принесли звідти “Київський” торт – саме того дня до нас нагодилися перші гості. Моя подруга В. приїхала до Києва і прийшла на вечерю. Ми їли обсмажені на пательні вареники з капустою і канапки із салом, а В. розповідала, як через село, де мешкали її батьки і сестра, їхали російські танки, як мама потім ховала сестру в підвалі від росіян, а батькові, який служив в АТО, дивом вдалося врятуватися, коли на нього хтось доніс окупантам» [1, с. 188].

Книжка Ольги Карі представляє короткий, але дуже напружений період: березень – травень 2022 року у воєнному Києві: «23:57 – виє сигнал повітряної тривоги. Вечір як вечір: третя чи четверта тривога за день. Сьогодні 23 травня. Учора було 24 лютого. А завтра починає відлік четвертий місяць війни, що триває вісім років, розпочавшись три століття тому» [1, с. 212].

Отже, образ війни у книжці Ольги Карі має дві площини вираження, які доповнюють одна одну, подекуди контрастуючи. Майстерна робота з деталлю, точність і яскрава образність створюють атмосферу довірливого спілкування з читачем, актуалізують важливі соціальні проблеми, виконуючи водночас терапевтичну функцію через озвучення важкого досвіду життя під час війни. Тексти Ольги Карі, подані у книжці «Життя посеред життя», можуть бути цікавим матеріалом для розвитку літературної майстерності майбутніх журналістів і медійників-практиків.

Список використаної літератури

1. Карі О. Життя посеред життя. К. : Yakaboo Publishing, 2022.
2. Костусяк Н.М., Шувальська Н.М., Костриця Н.М. Метафорична вербалізація концепту *війна* в сучасних медійних заголовках. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2022. № 56. С. 60–65.
3. Свалова М.І. Книжка репортажів Ольги Карі «Рибка дядечка Завена» в контексті розвитку літературної майстерності майбутніх журналістів. *International scientific and practical conference «The European development trends in journalism, PR, media and communication» : conference proceedings, February 26–27, 2021*. Wloclawek, Republic of Poland : «Baltija Publishing». С. 85–88.

4. Шутяк Л.М. Особливості українського художнього репортажу в контексті «нового журналізму». *Держава та регіони*. Сер.: Соціальні комунікації. 2014. № 1–2. С. 154–158.

*Оксана Кушнір,
кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна*

НАЦІОНАЛЬНІ ІДЕЇ У ФОКУСІ УКРАЇНСЬКОЇ ПУБЛІЦИСТИКИ МИНУЛОГО ПОРУБІЖЖЯ СТОЛІТЬ

Випробування війною змушують нас повертати свій погляд у минуле, у подібну кризову ситуацію зламу світоглядних орієнтирів, переосмислення ідейних аксіом і суспільних доміант. Сьогодні повертає нас більш як на сто років назад, до порубіжжя ХІХ–ХХ століть – періоду кардинальних змін парадигми світобачення, ціннісних ідей, пріоритетних моделей державотворення, що вплинули на подальший розвиток усєї національної історії.

На початку ХХ віку на теренах Московської імперії розгортається економічна криза, загострюються соціальні й національні суперечності, розширюється революційний та опозиційний спротив. Необмеженість царського самовладдя на території підросійської України, тотальний національний гніт, який нівелював будь-які громадянські права та свободи українців, об'єднав соціальні протести із національними устремліннями.

Національно-визвольний рух минулого порубіжжя століть посилювався його політизацією. Діючі та новостворені політичні партії, громадські організації на зміну українофільству з його автономними вимогами для України почали в різний спосіб пропагувати ідеологію українського націоналізму – всеохопного самостійництва українських земель від будь-яких імперських впливів. Український націоналізм постав у європейському націоналістичному контексті першої половини ХХ віку, сформованому боротьбою народів східної Європи проти імперського гніту.

Однією з перших організацій, що функціонувала на засадах національного відродження України, було таємне товариство студентської молоді «Братство Тарасівців» («Братерство»), засноване влітку 1891 року Михайлом Базькевичем, Миколою Байздренком, Віталієм Боровиком та Іваном Липою на могилі Тараса Шевченка у Каневі. У квітні 1893 року братчики опублікували у львівському часописі «Правда» програмні засади своєї діяльності під назвою «Profession de foi, або Визнання віри молодих українців». Написаний М. Міхновським, «найвідомішим самостійником» того часу [2, с. 35], документ став першою опублікованою національною програмою української революційної молоді [3].

Тарасівці пропагували національне визволення у форматі просвітницької, культурної діяльності, впровадження української мови у сфери побуту, освіти, духовності, літератури, з-поміж студентства, шкільної молоді, селянства і робітництва, трактуючи її як «орган духу і виявляч психології народної». Адже «нарид, що немає письменства на рідній мові, не становить і нації», тому потрібно, щоб «українська мова запанувала скрізь на Україні: в родині, в усяких справах, як приватних, так і загально-суспільних, у громаді, у літературі і навіть у зносинах з усіма іншими народами, що живуть на Україні» [3, с. 23-24].

Політичні наміри гуртківці фокусували в розумінні українців як єдиної нації, яка потребує волі для майбутнього розвитку, обстоювали органічну єдність України в її етнічних межах, наголошуючи, що «єсть один українсько-руський народ. Україна Австрійська і Україна Російська однак нам рідні, і жадні географічні межі не можуть